

Sag C-393/23**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

28. juni 2023

Forelæggende ret:

Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandene)

Afgørelse af:

23. juni 2023

Kassationsappellanter:

Athenian Brewery SA

Heineken NV

Kassationsindstævnt:

Macedonian Thrace Brewery SA

Hovedsagens genstand

Hovedsagen vedrører en tvist mellem Macedonian Thrace Brewery SA (herefter »MTB«) på den ene side og Athenian Brewery SA (herefter »AB«) og Heineken NV (herefter »Heineken«) på den anden side vedrørende en overtrædelse af konkurrencelovgivningen begået af AB på det græske ølmarked. MTB har rejst krav mod både AB og dets moderselskab Heineken, der har hjemsted i Nederlandene, som solidariske skyldnere vedrørende denne overtrædelse.

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Denne anmodning om præjudiciel afgørelse, der er indgivet i medfør af artikel 267 TEUF, vedrører de nederlandske retters kompetence som omhandlet i artikel 8, nr. 1), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (herefter »Bruxelles Ia-forordningen«) til at pådømme det søgsmål, der er anlagt mod AB. I denne

henseende opstår det spørgsmål, om en formodning for, at moderselskabet har bestemmende indflydelse på datterselskabet, også gælder ved vurderingen af, om betingelsen om, at kravene mod de to selskaber er så snævert forbundne, at det er ønskeligt at behandle og påkende dem samtidig, er opfyldt.

Præjudicielle spørgsmål

- 1) Skal retten i den retskreds, hvor moderselskabet har hjemsted, i et tilfælde som det i hovedsagen omhandlede ved vurderingen af sin kompetence som omhandlet i Bruxelles Ia-forordningens artikel 8, nr. 1), med hensyn til datterselskabet, som har hjemsted i en anden medlemsstat, for så vidt angår det i denne bestemmelse fastsatte krav om en snæver forbindelse lægge den i den materielle konkurrenceret anerkendte formodning for, at moderselskabet har bestemmende indflydelse på datterselskabets økonomiske aktivitet, til grund?
- 2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, hvordan skal det kriterium, der er fastsat i dommen i sagen Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37) og dommen i sagen Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449), da konkretiseres? Er det i dette tilfælde, hvor det bestrides, at moderselskabet har bestemmende indflydelse på datterselskabets økonomiske aktivitet, tilstrækkeligt til, at det kan lægges til grund, at retten har kompetence med hensyn til datterselskabet som omhandlet i Bruxelles Ia-forordningens artikel 8, nr. 1), at det ikke på forhånd kan anses for udelukket, at der forelå en sådan bestemmende indflydelse?

Anførte EU-retlige forskrifter

Artikel 101 TEUF og 102 TEUF

Bruxelles Ia-forordningens artikel 4, stk. 1, og artikel 8, nr. 1)

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 MTB er et bryggeri med hjemsted i Grækenland, som er aktivt på det græske ølmarked. AB er et bryggeri med hjemsted i Grækenland, som er en del af Heineken-koncernen. Heineken er et selskab med hjemsted i Nederlandene, som fastlægger Heineken-koncernens strategi og målsætninger. Det udfører og udførte ikke selv operativ virksomhed i Grækenland. Heineken ejede i den periode, der er relevant for denne sag, indirekte ca. 98,8% af aktiekapitalen i AB.
- 2 Ved afgørelse af 19. september 2014 fastslog den græske konkurrencemyndighed, at AB i perioden fra september 1998 til den 14. september 2014 havde misbrugt

sin dominerende økonomiske stilling på det græske ølmarked, og kvalificerede dette som en samlet og vedvarende overtrædelse af artikel 102 TEUF og artikel 2 i den græske konkurrencelov.

- 3 MTB nedlagde for rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam, Nederlandene) påstand om, at det blev fastslået, at Heineken og AB hæftede solidarisk for den førnævnte overtrædelse af konkurrencelovgivningen på det græske ølmarked og var forpligtet til at betale erstatning som solidariske skyldnere til hele MTB som følge af den skade, der var forvoldt ved denne overtrædelse. Heineken og AB nedlagde samtidig påstand om, at rechtbank (ret i første instans) erklærede sig inkompetent til at pådømme søgsmålet mod AB. rechtbank (ret i første instans) tog denne påstand til følge og erklærede, at den ikke var kompetent til at pådømme søgsmålet mod AB.
- 4 Gerechtshof Amsterdam (appeldomstolen i Amsterdam, Nederlandene, herefter »Gerechtshof«) ophævede som appelinstant rechtbanks dom og forkastede Heinekens og AB's påstand. Heineken og AB har herefter iværksat kassationsappel ved den forelæggende ret, Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandenes øverste domstol).

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 5 Rechtbank (ret i første instans) fastslog i første instans, at den i henhold til den grundregel, der er fastsat i Bruxelles Ia-forordningens artikel 4, stk. 1, er kompetent til at pådømme søgsmålet mod Heineken, idet Heineken har hjemsted i Amsterdam, Nederlandene. I forhold til AB foreligger der imidlertid ifølge rechtbank (ret i første instans) ikke kompetence som omhandlet i denne forordnings artikel 8, stk. 1, eftersom den i denne bestemmelse fastsatte betingelse om, at kravene mod Heineken og AB er snævert forbundne, ikke er opfyldt.
- 6 Som begrundelse for ophævelsen af rechtbanks (ret i første instans) dom anførte Gerechtshof (appeldomstol) for det første, at den nederlandske ret ved bedømmelsen af klagepunktet mod Heineken nødvendigvis skal vurdere AB's adfærd og den græske konkurrencemyndigheds afgørelse. Hvis de samme faktiske omstændigheder indbringes for de græske retter, kan det ikke udelukkes, at de græske retter anlægger en anden vurdering end den nederlandske ret. Henset til risikoen for modstridende afgørelser er den i Bruxelles Ia-forordningens artikel 8, nr. 1), fastsatte betingelse om, at det er ønskeligt at behandle og påkende kravene samtidig, opfyldt.
- 7 Det skal afklares i hovedsagen, om der skal gives medhold i søgsmålet mod Heineken. Kun hvis det på forhånd med rimelighed kan anses for udelukket, at der vil blive givet medhold, kan indbringelsen af sagen for en nederlandsk ret kvalificeres som et misbrug af kompetencereglerne i Bruxelles Ia-forordningen. Denne situation foreligger ikke her. På nuværende tidspunkt kan det ikke med tilstrækkelig sikkerhed udelukkes, at AB og Heineken i konkurrenceretlig henseende skal anses for at være en og samme virksomhed.

- 8 Det har betydning for det EU-retligt relevante spørgsmål om, hvorvidt AB med rimelighed kunne have forudset, at selskabet ville blive sagsøgt ved en nederlandsk ret, at AB markedsfører øl i Grækenland under Heineken-mærket og er en del af Heineken-koncernen. Det klagepunkt, der er gjort gældende mod selskabet, består i, at det ved markedsføringen af bl.a. denne øl på dette marked misbrugte sin dominerende stilling. Det kunne med rimelighed være forudset, at dette også ville blive gjort gældende over for Heineken og indbragt for retten i den retskreds, hvor dette selskab har hjemsted, eftersom klagepunktet har umiddelbar sammenhæng med selskabets tilhørsforhold til denne koncern og det ølmærke, som ejes af Heineken-koncernen.
- 9 Heineken og AB har i kassationssagen bestridt Gerechthof (appeldomstol) afgørelse. De er bl.a. af den opfattelse, at Gerechthof (appeldomstol) ikke har foretaget en tilstrækkelig behandling af spørgsmålet om, hvorvidt Heineken har udøvet en bestemmende indflydelse på AB's adfærd, således at de kan kvalificeres som en og samme virksomhed.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 10 Den foreliggende sag vedrører den privatretlige håndhævelse af EU's konkurrenceregler (artikel 101 TEUF og 102 TEUF). Det følger af Domstolens praksis, at der kan anlægges søgsmål mod forskellige enheder for en samlet overtrædelse af konkurrencereglerne, når de udgør en og samme virksomhed, idet dette begreb i denne sammenhæng betegner en økonomisk enhed¹. Der er tale om en og samme virksomhed i denne forstand, når moderselskabet udøver en kontrol over sit datterselskabs adfærd, hvilket kan påvises ved at fastslå, enten at moderselskabet er i stand til at udøve en bestemmende indflydelse på datterselskabets adfærd, og at det endvidere faktisk har udøvet en sådan indflydelse, eller at dette datterselskab ikke selvstændigt bestemmer sin adfærd på markedet, men at det i det væsentlige følger de instrukser, som det modtager fra moderselskabet, navnlig henset til de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser mellem disse to retlige enheder. Det formodes, at der foreligger en bestemmende indflydelse, når moderselskabet direkte eller indirekte ejer hele eller næsten hele selskabskapitalen i datterselskabet. Denne formodning kan dog afkræftes, hvis moderselskabet påviser, at selv om det besad (næsten) hele kapitalen i datterselskabet, gav det ikke datterselskabet instrukser og deltog heller ikke – hverken direkte eller indirekte, bl.a. gennem udpegede bestyrelsesmedlemmer – i vedtagelsen af dette datterselskabs beslutninger om den pågældende økonomiske aktivitet².

¹ – Jf. bl.a. dom af 14.3.2019, Skanska Industrial Solutions m.fl., C-724/17, EU:C:2019:204, præmis 28-47, og af 6.10.2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, præmis 32-44.

² – Jf. bl.a. dom af 12.5.2022, Servizio Elettrico Nazionale m.fl., C-377/20, EU:C:2022:379, præmis 105-112.

- 11 Domstolen har allerede i dom af 21. maj 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, præmis 21-25 og 33), truffet afgørelse om kompetencen som omhandlet i (forløberen for) Bruxelles Ia-forordningens artikel 8, nr. 1), i forbindelse med konkurrencereglerne. I den nævnte dom fastslog Domstolen, at der forelå samme retlige og faktiske situation, eftersom de pågældende virksomheder havde deltaget på forskellig måde geografisk og tidsmæssigt i en sammenhængende og vedvarende overtrædelse af EU-rettens kartelforbud, som var fastslået i en kommissionsbeslutning. Ifølge Domstolen kunne de derfor forudse, at de risikerede at blive sagsøgt i en medlemsstat, hvor mindst én af dem var hjemmehørende, da de havde deltaget i en sammenhængende overtrædelse, og det dermed stod fast, at de hæftede for den herved forvoldte skade.
- 12 I dom af 28. januar 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, præmis 64), og af 16. juni 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, præmis 45 og 46), fastslog Domstolen, at retten skal vurdere alle tilgængelige oplysninger, herunder også sagsøgtens anfægtelser. På tidspunktet for afgørelsen af dens kompetence skal der dog ikke iværksættes en omfattende bevisførelse for omtvistede faktiske omstændigheder, som er relevante både for kompetencespørgsmålet og for spørgsmålet om det rejste krav eksistens.
- 13 De foreliggende faktiske omstændigheder adskiller sig fra dem, der gav anledning til CDC Hydrogen Peroxide-dommen, eftersom den påberåbte overtrædelse af konkurrencereglerne ikke blev fastslået af Europa-Kommissionen, men derimod af den græske konkurrencemyndighed, og kun med hensyn til datterselskabet AB. Det står fast, at Heineken ikke selv har foretaget direkte faktiske handlinger på det græske ølmarked. Søgsmålet mod Heineken er støttet på MTB's anbringende om, at Heineken og AB på tidspunktet for overtrædelsen af artikel 102 udgjorde en og samme virksomhed i kraft af AB, eftersom Heineken havde en bestemmende indflydelse på den pågældende økonomiske aktivitet udøvet af AB, og at det på denne baggrund hæfter solidarisk for den påberåbte overtrædelse. Den snævre forbindelse som omhandlet i Bruxelles Ia-forordningens artikel 8, nr. 1), kan derfor støttes alene på den hævdede bestemmende indflydelse. For så vidt som sagsøgte, som i den foreliggende sag, har bestridt sagsøgerens argumenter i denne henseende, opstår det spørgsmål, om retten også i forbindelse med prøvelsen af sin kompetence som omhandlet i Bruxelles Ia-forordningens artikel 8, nr. 1) – og som omhandlet i Kolassa-dommen og dommen i sagen Universal Music International Holding – skal tage udgangspunkt i den i præmis 10 ovenfor nævnte formodning for, at moderselskabet udøver en bestemmende indflydelse, når det ejer (næsten) hele kapitalen i datterselskabet. Såfremt dette spørgsmål besvares bekræftende, skal retten i den retskreds, hvor moderselskabet har hjemsted, lægge til grund, at den har kompetence til at pådømme et søgsmål mod det udenlandske datterselskab, medmindre dette selskab er i stand til på forhånd at afkræfte denne formodning (uden nærmere bevisførelse). Såfremt retten derimod ikke må lægge en sådan formodning til grund i forbindelse med prøvelsen af sin kompetence, skal den på grundlag af parternes anbringender og indvendinger herom (uden nærmere bevisførelse) prøve, om der er tilstrækkelige holdepunkter for at lægge til

grund, at moderselskabet havde en bestemmende indflydelse på den pågældende økonomiske aktivitet udøvet af datterselskabet.

- 14 Der er rimelig tvivl om besvarelsen af dette spørgsmål. På den ene side har den af Domstolen anerkendte formodning for en bestemmende indflydelse til formål at sikre den ubegrænsede gennemførelse af EU's konkurrenceregler, og det er vanskeligt at fremlægge det nødvendige modbevis med henblik på at afkræfte formodningen om afgørende indflydelse³. På den anden side har Bruxelles Ia-formodningen sine egne formål og skal fortolkes i lyset af disse formål. I denne forbindelse har det betydning, at denne forordnings artikel 8, nr. 1), skal fortolkes strengt i den forstand, at denne fortolkning kun må udstrækkes til de tilfælde, der udtrykkeligt er omfattet af forordningen, eftersom der er tale om en afvigelse fra grundreglen om, at retten på sagsøgtets hjemsted er kompetent. En bekræftende besvarelse af det pågældende spørgsmål vil i de fleste tilfælde medføre, at juridiske personer, som indgår i internationale »koncernforhold«, kan sagsøges ved retten på hjemstedet for den juridiske person, der direkte eller indirekte ejer hele eller næsten hele selskabskapitalen, for en hævdet overtrædelse af konkurrencereglerne – uanset i hvilken medlemsstat personen har hjemsted, og i hvilket land den pågældende økonomiske aktivitet er blevet udøvet. Det særlige kompetencekriterium, der fremgår af Bruxelles Ia-forordningens artikel 8, nr. 1), kan derfor i forbindelse med konkurrencereglerne have et bredt anvendelsesområde.
- 15 På baggrund af tvivlen om fortolkningen af Bruxelles Ia-forordningen og retspraksis herom forelægger Hoge Raad (Nederlandenes øverste domstol) de ovenfor anførte spørgsmål til præjudiciel afgørelse.

³ – Jf. dom af 15.4.2021, Italmobiliare m.fl. mod Kommissionen, C-694/19 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2021:286, præmis 58, og generaladvokat Rantos' forslag til afgørelse Servizio Elettrico Nazionale m.fl., C-377/20, EU:C:2021:998, punkt 159 og 160.